

Projekt: Digitální učební materiály ve škole, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.5.00/34.0527
Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Hodnoty

Autor materiálu: PhDr. Jitka Ivanková

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: PS2

Tematická oblast: Psychologie osobnosti

Datum (období) vytvoření: 16. 10. 2013

Předmět: Psychologie, 2., 3. ročník

Číslo DUM: 16

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 15. 11. 2013

Ověřující učitel: Mgr. Veronika Plecerová

Třída: MS 3

Popis způsobu použití materiálu ve výuce:

Výuková elektronická prezentace slouží jako podpůrná a názorná pomůcka k výkladu učitele. Prezentace v tematické oblasti Psychologie osobnosti výstižně a názorně zachycuje základní vědomosti o hodnotách, které si mohou žáci zaznamenat a využít při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

HODNOTY

Definice hodnot

Hodnoty jsou **základní postoje ke všem oblastem života** (lidem, předmětům, situacím i činnostem), které se nepřetržitě promítají do všech našich aktivit, pocitů a myšlenek. Tvoří základní složku naší motivace.

Hodnoty jako životní postoje

Každý člověk si nejvíce cení něčeho jiného, tím pádem má každý odlišnou **hodnotovou hierarchii**. Někdo si nejvíce cení úspěchu, pro jiného je úspěch cosi naprosto bezcenného, jelikož na prvním místě touží po poznání.

Někdo si nejvíce cení příjemných prožitků a okamžiků krásy, avšak opovrhuje snahou mít moc nad druhými, která je pro jiného (politicky zaměřeného) člověka zase naopak klíčová.

Každý má v sobě jinak srovnané hodnoty a **Viktor Frankl** připomíná, že jsme až do posledního dechu povinni podle těchto hodnot žít.

Hodnoty se mění v čase

V praxi naše hodnoty neustále přehodnocujeme a měníme jejich pořadí. V první polovině života můžeme například považovat za nejvyšší hodnotu úspěch, v druhé naopak užitečnost druhým.

V některých životních situacích mohou být naše různé hodnoty v konfliktu a my musíme volit. Musíme položit naše srdce na miský vah a zvažovat, která hodnota je pro nás vlastně závažnější.

Rozhodování je pro nás někdy tak obtížné proto, že se neumíme vzdát něčeho ve prospěch něčeho jiného. Nejraději bychom si podrželi všechno, a proto se neumíme rozhoupat k dalšímu postupu dopředu.

Hodnotová orientace

Jedině ujasněná
silná hodnota
může vést k
přímo k
nějakému **cíli**.

Když o někom
říkáme „on/ona
ví, co chce“
většinou tím
máme na mysli,
že má ujasněnou
hodnotovou
orientaci.

Máte-li srovnaný
váš **žebříček**
priorit, máte
vlastně funkční
rozhodovací
algoritmus pro
většinu životních
situací.

Teorie hodnot podle Viktora Frankla

1) tvůrčí hodnoty

- hledáme smysl skrze naši práci a aktivity, skrze to, co po sobě zanecháváme

2) zážitkové hodnoty

- hledáme smysl skrze estetické prožitky, které nás naplňují

3) postojoyé hodnoty

- odpovědnost za své postoje si sebou neseme až do posledního výdechu

Sprangerova typologie hodnotových orientací

Německý psycholog Eduard Spranger vycházel z toho, že **člověk je determinován tím, po čem touží**. Sprangerova typologie je vybudována na základě preferovaných postojů a hodnot dotyčného – podle „žebříčku hodnot“ vyčlenil **šest typů**.

1) Teoretický typ osobnosti

Jeho hlavní hodnotou je poznání a pravda. Abstraktní, vědecké nebo filozofické přístupy ke světu. Je spíše intelektuálem, logikem, vytváří systémy. Chce se dobrat toho, jak se věci mají.

Je racionálně kritický a spoléhá na empirické důkazy (vědec) nebo se více ubírá cestou myšlenkové spekulace (filozof).

2) Ekonomický typ osobnosti

Hlavní hodnotou je užitečnost. Jeho cílem je obhájit svou existenci, přežít, zakoušet tělesné pohodlí a uspokojení fyzických potřeb, mít se dobře, dosáhnout komfortu, bohatství a blahobytu.

Vše mimo toho, co mu slibuje, že se bude mít „lépe“ či „hůře“ je mu podružné. Bude se orientovat na maximalizaci příjmů, pohodlné bydlení a životní jistoty.

3) Estetický typ osobnosti

Hlavní hodnotou je krása. Život vnímá jako subjektivní hru obrazů a proudu emocí. Jeho cílem je prožívat harmonii.

Nemusí být nutně sám umělcem. Krása, forma, elegance, reprezentace, zažívání povznášejících pocitů, hledání nových zkušeností.

4) Sociální typ osobnosti

Hlavní hodnotou je **láska k lidem**. Touží pomáhat druhým, umí se vcítit, jeho cílem je konat dobro. Bývá altruistický, humánní. Teoretické, utilitární nebo estetické postoje považuje za nelidské.

Věří v to, co někomu pomůže. **Pravda, krása** nebo **peníze** mají pro něho hodnotu jen tehdy, když jsou ku prospěchu konkrétnímu lidskému jedinci. Tento typ by byl teoreticky jediným skutečně nezištným politikem, neboť upřímně sleduje dobro druhých.

5) Politický typ osobnosti

Jeho hlavní hodnotou je **moc**. Touží vládnout, vést, podřídít si druhé a učinit je na sobě závislými. Jeho cílem je **ovládání druhých, cítit moc, převahu, mít vliv a renomé.**

Nemusí nutně jít do politiky, moc může pocítit na jakékoli vůdčí pozici, která mu poskytuje vliv, kontakty a společenskou prestiž. Zde platí jednoduchá rovnice: **Pravdu má silnější.**

6) Náboženský typ osobnosti

Lhostejný k materiálním hodnotám, hledá smysl života a uznává jen nejvyšší univerzální hodnoty. Jeho cílem je **transcendence**. Hledá sjednocení s bohem či kosmem, vše přesahující konečnou mystickou zkušenost.

Typ mystika, askety, duchovně hledajícího. Hledá **vyšší realitu** (ta má pro něj větší hodnotu) než tento (v jeho očích nedokonalý) svět, a proto se z něho stahuje do ústraní.

Žebříček hodnot

Jasně stanovený žebříček hodnot spočívá u člověka v tom, že přesně ví, jaký je jeho hlavní cíl nebo úkol. Žebříček hodnot je důležitý proto, že pomáhá stanovovat priority, jednoznačně se rozhodovat a fundovaně rozhodnutí zdůvodňovat.

Otázky k tématu

Co jsou to hodnoty?

*Umíte si vytvořit vlastní žebříček
hodnot?*

Jaké hodnoty rozlišuje Viktor Frankl?

*Jaké hodnoty mají významní lidé v
mém okolí – partner, děti, rodiče?*

DĚKUJI ZA POZORNOST !

Zdroje:

- Edmüller, A. Wilhelm, T. *Velká kniha manipulativních technik*. Grada Publishing, a.s., Praha: 2011. 272 s. ISBN 978-80-247-3778-2.
- Křivohlavý, J. *Sestra a stres*. Grada Publishing, a.s., Praha: 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3149-0.
- Novák, T. *Testy osobnosti*. Grada Publishing, a.s., Praha: 2004. 112 s. EAN: 24764733.

Zdroje:

- Urban, L. *Sociologie trochu jinak*. Grada Publishing, a.s., Praha: 2011. 272 s. ISBN 978-80-247-3562-7.
- Zubíková, Z. Drábová R. *Společenské vědy v kostce pro SŠ*. Fragment, Praha: 2007. 188 s. ISBN 80-253-0190-7.